

Motion till riksdagen

1989/90:Fi306

av Lars Tobisson m.fl. (m)

Den kommunala ekonomin

Huvudproblemet med den offentliga sektorn är att den är alltför stor. Enbart den kommunala sektorn är större än hela den offentliga sektorn i samtliga OECD-länder utom Danmark. Storleken och otympligheten gör det svårare att ge en tillfredsställande service till medborgarna. Valmöjligheterna blir ofta begränsade, och personalen upplever sin situation som otillfredsställande.

Kommuner och landsting har en mycket stor betydelse för den totala samhällsekonomin. Deras utgifter kommer 1990 enligt den preliminära nationalbudgeten att uppgå till ca 335 miljarder kronor, vilket motsvarar drygt 25 procent av BNP. Kommunsektorn svarar för nästan tre fjärdedelar av den offentliga verksamheten (konsumtion och investeringar). Över en fjärdedel, uppemot 80 miljarder kronor, av kommunernas inkomster kommer i form av bidrag från staten och socialförsäkringssystemet. De specialdestinerade statsbidragen uppgår till ca 50 miljarder kronor.

Den kommunala konsumtionen har under åtskilliga år ökat betydligt mer än vad som är förenligt med en balanserad utveckling av samhällsekonomin. Detta påpekas också år efter år i finansplanen. I den preliminära nationalbudgeten beräknas den kommunala konsumtionen ha ökat med 1,5 procent 1989. Den underliggande ökningstakten var dock högre, eftersom omfattningen av beredskapsarbeten och ungdomslag har minskat. I år förutses ökningen bli 1,6 procent. Den faktiska volymökningen brukar emellertid överträffa prognoserna. Vi befarar därför att den kommunala utgiftsexpansionen blir större än 2 procent, om inga särskilda åtgärder vidtas. Vi har tidigare år uttalat denna farhåga och, dessvärre, fått rätt. Enligt kommunförbundets s.k. KEA-kalkyler beräknas ökningstakten bli närmare 3 procent i år. Genom den höga volymtillväxten ökar den kommunala sektorns andel av BNP kraftigt.

Trots att kostnadsökningen utgör ett stort problem kan konstateras att kommuner och landsting kommit att disponera över utomordentligt stora resurser. Genom en god förvaltning och omprioriteringar skulle en ökad kommunal service kunna ges inom en oförändrad totalram reellt sett. Med tanke på den tidigare så snabba expansionstakten finns det goda möjligheter till en betydande effektivisering av verksamheten.

Om de kommunala monopolen bryts kan privata alternativ och entrepre-

nader införas, varigenom konkurrens och välfärd ökar och effektivitetsvinster kan göras.

Kommunerna styrs i dag i hög grad av statliga regleringar och bidragsbestämmelser. Detta är en medveten del av en socialdemokratisk politik, som går ut på att detaljstyra kommunernas verksamhet och servicen till medborgarna. De försök med frikommuner och den begränsade avreglering som skett har endast marginellt ökat kommunernas handlingsfrihet att finna lösningar på sina problem. Skall det bli möjligt att få en god kommunal verksamhet måste den statliga styrningen av verksamheten minska markant. Endast därigenom är det möjligt att uppnå en verklig decentralisering av besluten och därmed en anpassning till lokala förhållanden.

Kommunernas och landstingens verksamhet skall styras av kommuninvånarnas olika intressen och behov. Det kräver en flexibel organisation och ett regelsystem format utifrån varje invånares krav på trygghet och rätt till självbestämmande. Grundläggande service såsom vård och omsorg skall garanteras utan att dess utformning för den skull skall föreskrivas uppifrån. Kommunalt stöd skall ges på lika villkor oavsett om kommunen själv eller någon annan bedriver verksamheten. Friheten för kommunalt anställd personal att utöva sitt yrke även utanför offentlig regi skall vara en självklarhet, inte ett undantag.

Dålig produktivitet

Kommuner och landsting ansvarar i mycket stor utsträckning för hälso- och sjukvård, service till äldre och handikappade, barnomsorg, utbildning och trafik. På många områden är den kommunala dominansen så stor att det är berättigat att tala om monopol. En utveckling bort från monopolsituationen har dock inletts framför allt i borgerligt styrda kommuner. Denna utveckling bromsas och t.o.m. blockeras tyvärr i många fall av statliga regler, t.ex. lex Pyslingen och lex Malmö.

I debatten jämföras ofta ökade anslag till offentlig verksamhet med bättre service. I verkligheten finns inte det sambandet. Högre anslag kan t.o.m. ge mindre verksamhet, beroende på ökad ineffektivitet. I de mätningar som görs av produktiviteten inom skilda samhällssektorer visar kommunal verksamhet genomgående en mycket långsam eller t.o.m. negativ utveckling.

Kommuner och landsting svarar för nästan 75 procent av all offentlig verksamhet. Den kommunala produktivitetsutvecklingen är följaktligen av stor betydelse för hela den offentliga ekonomin och därmed också för samhälls-ekonomin. I den kommunala verksamheten dominerar tre sektorer: hälso- och sjukvård, utbildning och social verksamhet. Tillsammans svarar de för över 80 procent av den kommunala sektorns utgifter, och närmare 90 procent av de kommunalt anställda är verksamma inom dessa sektorer.

Produktivitetsutvecklingen har i Sverige under en lång följd av år varit negativ inom dessa områden. Trots mycket stora satsningar redovisar den svenska hälso- och sjukvården jämfört med flera andra länder betydligt sämre effektivitet. Människor får inte den service de har rätt att kräva. Oacceptabelt långa värdköer gör att människor i onödan invalidiseras eller t.o.m. avlider i väntan på behandling. Inom undervisningsområdet är trots

mycket stora offentliga satsningar – störst i Europa – kvaliteten inte påfallande hög.

Standarden på hälso- och sjukvården, socialvården och undervisningen har alltså kommit att drabbas av att en så stor andel av verksamheten inom dessa viktiga områden har varit hänvisad till den offentliga sektorn. De offentliga monopolerna har inneburit att förändringar och kvalitetsförbättringar inte genomförts i den takt som eljest skulle ha varit möjlig och naturlig. Utbudet av och valfriheten inom sjukvård, socialvård och utbildning står helt enkelt inte i rimlig proportion till de stora kostnader som läggs ner på dessa områden. Härtill kommer att människor fått sin valfrihet starkt beskuren, och det gäller både den som söker vård och den som söker arbete. Ofta är svensken hänvisad till en enda utväg när det gäller sjukvård, social service och utbildning. Endast för hushåll med höga inkomster föreligger det i dagens läge någon valfrihet.

Enligt vad riksdagen angivit bör den kommunala konsumtionen öka med högst 1 procent per år. Ändå redovisas i den preliminära nationalbudgeten att den väntas öka långt därutöver. Men denna alltför stora volymökning förstår i dag inte mer än att ungefär kompensera den produktivetsförlust som samtidigt sker. Detta stämmer också med erfarenheten från många viktiga områden. Inom sjukvården ökar köerna. Skolan har svåra problem, trots att antalet elever nu är lägre än tidigare.

Om produktivetsminskningen upphörde och vändes till en ökning skulle inom ramen för oförändrade kommunala utgifter bättre service kunna erbjudas än den som nu kräver en real kostnadsökning med ca 2 procent och trots detta leder till oförändrade resultat. Den av oss förordade nolltillväxten, d.v.s. att de sammanlagda kommunala utgifterna skall vara oförändrade i fast penningvärde, låter sig alltså väl förena med höga ambitioner för sådan verksamhet som i dag främst ombesörjs av kommunerna – förutsatt att bättre förutsättningar för effektivisering skapas och tas till vara.

En politik för bättre service och valfrihet

En politik för förändring av den offentliga verksamheten är därför mycket angelägen. Skatten måste sänkas. De kommunala monopolerna måste brytas och nya former av enskild verksamhet släppas fram. Det måste bli naturligt för den offentliga sektorn att samarbeta med enskild verksamhet. Även om finansieringen sker kollektivt via kommunalskatt eller socialförsäkringsavgifter och ansvar och kontroll åvilar offentlig myndighet kan med fördel produktionen av många viktiga tjänster utföras privat. En sådan politik skulle förbättra den kommunala verksamheten. Erfarenheten visar att offentlig verksamhet stimuleras och förbättras av konkurrens.

Graden av kommunal service i förhållande till kommunalskatten måste i första hand vara en fråga mellan kommuninvånarna och politikerna i den enskilda kommunen, inte mellan kommunen och staten. Detta innebär att det är angeläget att inte endast begränsa eller ta bort detaljregleringar av olika kommunala verksamheter. Det gäller även att undvika nya generella åtaganden som kan leda till att kommunen, exempelvis efter överklaganden, blir skyldig att tillhandahålla viss service och därmed förlorar väsentliga kontrollmöjligheter över kostnader och prioriteringar.

För den kommunala verksamheten är det av särskild vikt att de statliga bestämmelser som försvårar och förhindrar ökad konkurrens tas bort. Ofta är sådana bestämmelser knutna till statsbidrag i olika former. Genom sin utformning har statsbidragen ofta en kostnadsdrivande effekt. Kommuner stimuleras till ineffektiva verksamhetsformer, t.ex. genom bidrag som avsiktligt gynnar vissa verksamheter men ej andra. De statliga bidragen måste därför framgent gynna strävan att sänka skatten och hålla produktiviteten hög.

Kommunalskatterna

De tidigare statliga budgetunderskotten har förbyts i ett överskott som för innevarande budgetår enligt finansplanen beräknas till 18,5 miljarder kronor. Även för budgetåret 1990/91 kan förutses ett betydande överskott, oaktat att budgeten enligt budgetpropositionen beräknas bli i stort sett balanserad.

Samtidigt som statsfinanserna förbättrats har den kommunala sektorns ekonomiska ställning successivt försvagats. De senaste åren har den kommunala sektorn uppvisat ett underskott i det finansiella sparandet. Detta behöver i sig inte vara något negativt, men det finns mycket som tyder på att underskotten ökar väsentligt såväl innevarande budgetår som nästa budgetår. För kalenderåret 1990 blir det finansiella underskottet enligt finansplanen ca 14 miljarder kronor. I viss mån kan det alltså vara befogat att tala om ombytta roller i statens och kommunsektorns finansiella situation nu jämfört med de tidigare åren på 1980-talet.

Samtidigt bör framhållas att den kommunala konsumtionstillväxten fortfarande ligger på en nivå som gör det motiverat med kraftfulla åtgärder från statsmakternas sida för att åstadkomma en dämpning. Den kommunala konsumtionstillväxten måste helt upphöra. Mot denna bakgrund är det nödvändigt att riksdagen beslutar att under ett övergångsskede införa ett kommunalt skattestopp fr.o.m. år 1991. Samtidigt bör utredas den lämpliga konstruktionen av ett skattetak, som kan avlösa skattestoppet.

Skattestoppet måste utformas så att det inte hindrar skatteväxlingar som ett resultat av förändringar av uppgiftsfördelningen mellan kommuner och landsting, vilket kan bli fallet vid en förändring av huvudmannskapet för äldreomsorgen.

Vi har under en följd av år hävdats att den viktigaste åtgärden på skatteområdet är att nedbringa de höga marginalsatterna, vilka är direkt skadliga för svensk ekonomi, eftersom de bl.a. motverkar extra arbetsinsatser, nyföretagande och sparande. De bidrar också till ett omfattande skatteundrande.

Marginalskattesänkningen måste genomföras på ett sådant sätt att det totala skattetrycket samtidigt sänks. Våra förslag till årets riksmöte är utformade med denna inriktning, vilket bl.a. innebär en sänkning av skattetrycket med ca 3 procent av BNP.

När den av oss föreslagna marginalskattesänkningen är genomförd, måste tyngdpunkten vad gäller fortsatta sänkningar av inkomstskatten läggas på kommunalskatterna. Åtgärder måste vidtas som stimulerar de enskilda kommunerna och landstingen att sänka sina skatter.

Kommunernas i särklass största utgiftspost utgörs av lönekostnaderna. Regeringen räknar i den preliminära nationalbudgeten med att dessa under 1990 kommer att stiga med 9,3 procent. För 1991 finns två alternativ angivna på 4,5 respektive 7,5 procent. Finansplanen utgår i sina beräkningar från ökade timlöner på 4,0 procent för 1991. Med tanke på att den av regeringen aviserade skatteomläggningen för 1991 avses finansieras med andra skattehöjningar och således genomföras inom ramen för ett oförändrat skattetryck är den i finansplanen angivna timlöneökningen, enligt vår mening, orealistisk. Även den i den preliminära nationalbudgeten angivna högre alternativsiffran förefaller då att vara tilltagen i underkant.

Moderata samlingspartiets förslag till skattereform innebär, som tidigare nämnts, också en betydande sänkning av skattetrycket. Det blir därmed också möjligt för arbetsmarknadens parter att ta hänsyn till detta i kommande löneförhandlingar, vilket innebär att de nominella löneökningarna kan hållas nere och löntagarnas disponibla inkomster ändå samtidigt öka.

De lägre nominella löneökningar som blir följderna av Moderata Samlingspartiets förslag leder till att kommunernas lönekostnader samtidigt kan begränsas. Om lönekostnadsökningarna skulle begränsas med tre procentenheter i förhållande till vad som blir följderna av regeringens politik, vilket förefaller rimligt, minskas samtidigt kommunernas utgifter med ca sex miljarder kronor.

Förutsatt att Moderata Samlingspartiets förslag till skattereform vinner riksdagens bifall föreslår vi därför att statens transfereringar till kommunsektorn samtidigt minskas med fyra miljarder kronor för år 1991. Detta bör ske genom en minskning av det av oss i det följande föreslagna "klumpbidraget" till kommunerna.

På detta sätt skapas då också ett ytterligare utrymme för de enskilda kommunerna och landstingen att sänka sina skatter. Med de av oss gjorda antagandena ökas utrymmet med ca 2 miljarder kronor. Om kommunalskatterna sänks, begränsas också den kommunala konsumtionens andel av BNP och givetvis den volymtillväxt som annars skulle blivit följderna. Det bör understrykas att en sänkning av kommunalskattenivån, med därav följande utrymme för privat konsumtionsökning, inte leder till ökad konsumtion under förutsättning att den kommunala konsumtionen i motsvarande mån begränsas.

I detta perspektiv är det givetvis djupt olyckligt att den kommunala utdebiteringen för 1990 höjs mer än någon gång sedan 1983. I genomsnitt höjs den kommunala beskattningen med 36 öre och uppgår 1990 till 31,16 kr. per skattekrona. Denna kraftiga ökning riskerar att följas av fortsatta höjningar 1991 och 1992. Den kombinerade effekten av att nya arbetsuppgifter ständigt åläggs kommunerna, det ökade antalet äldre och behovet att ta igen eftersatt underhåll, såväl materiellt som immateriellt, inom exempelvis skolans värld, riskerar att driva på denna utveckling. Det faktum att många kommunalpolitiker uppfattar sänkningen av marginalskatterna som en möjlighet att höja kommunalskatten riskerar givetvis att ytterligare förstärka denna tendens och än mer höja tempot i skattehöjningarna inom den kommunala sektorn.

Gjorda undersökningar visar att den kommunala sektorns reala tillgångs-

massa ökat kraftigt i värde under det senaste decenniet. I själva verket återspeglar detta den låga sparkvoten, på senare år t.o.m. negativ, för hushållen. Vad vi upplever i Sverige är således att kommuner och landsting genom en hög beskattning försvårar enskilda hushålls möjligheter att skapa utrymme för ett eget sparande, samtidigt som den offentliga sektorn blir allt "rikare".

Även den starka ökning av skatteintäkterna som förutspås för 1991 leder till att det finns ett utrymme i den kommunala sektorn för ett sänkt skatteuttag. Hur stort utrymmet är varierar självfallet från kommun till kommun. Målsättningen bör dock i princip vara att det ekonomiska resultatet i kommuner och landsting, med de nya redovisningsprinciper som generellt sett nu tillämpas, skall vara noll efter finansnetto och planerliga avskrivningar. Med denna utgångspunkt skulle ett utrymme finnas tillgängligt för sänkt skatteuttag i ett betydande antal kommuner och landsting.

Vår sammantagna bedömning är att en dämpning av den kommunala beskattningen blir ett av de högst prioriterade skattepolitiska och ekonomiskpolitiska målen, när den statliga inkomstskatten har minskats i enlighet med vårt förslag. Det är därför angeläget att statsmakterna vidtar åtgärder för att både kort- och långsiktigt främja en sådan utveckling.

Generella bidrag i stället för specialdestinerade

Den statliga styrningen av kommuner och landsting måste avvecklas. Statliga föreskrifter och bidragsbestämmelser skall tas bort. Kommuner och landsting bedömer bäst själva hur begränsade medel skall användas. Många specialdestinerade statsbidrag har en snedvridande effekt och motverkar dessutom effekten av skatteutjämningsbidragen. Kommuner lockas av bidragsbestämmelser att välja för dem genom bidragen gynnsammare men samhällsekonomiskt dyrare verksamhetsformer. Exempelvis leder de högre statsbidragen till att många kommuner satsar mer på utbyggnad av daghem i stället för familjedaghem. De senare är för samhället totalt sett en billigare och smidigare verksamhetsform.

Med tillfredsställelse noterar vi att regeringen nu förefaller att acceptera våra förslag om att slå samman specialdestinerade statsbidrag till ett allmänt bidrag. Vi välkomnar förslaget om att tillsätta en parlamentarisk utredning med uppgift att se över statens bidrag till kommunerna. Dock vill vi i detta sammanhang särskilt framhålla att ett framtida statsbidragssystem bör utformas så att det underlättar kommunalskattesänkningar. Vidare bör det stimulera kommunerna att begränsa volymökningen.

Redan nästa år bör flertalet specialdestinerade statsbidrag till kommuner och landsting omvandlas till ett allmänt kommunalt bidrag, som fördelas mellan kommunerna på ett med de specialdestinerade statsbidragen ekonomiskt likvärdigt sätt. Neddragningar av det statliga stödet till kommuner och landsting kan sedan ske över detta allmänna bidrag. Samtidigt skall bestämmelser och detaljregleringar kopplade till statsbidragen avvecklas. Kommunerna kan på så sätt utan hinder av statliga bidragsvillkor bestämma om uppläggning, inriktning och omfattning av skilda verksamheter, så att dessa blir utformade på det sätt som bäst passar den enskilda kommunen och dess invånare.

När det allmänna bidraget sänks, ställs större krav på ett fungerande skatteutjämningsystem. De statliga skatteutjämningsbidragen kan därför behöva öka i omfattning.

Regeringen förutsätts lägga fram sitt förslag i sådan tid att kommunerna redan 1991 får största möjliga frihet att disponera över de nu specialdestinerade medlen. Detta ökar kommunernas möjligheter att tillgodose kommuninvånarnas behov och önskemål. Av budgettekniska skäl föreslår vi för budgetåret 1990/91 ingen minskning av de specialdestinerade statsbidrag som kan bli aktuella att ingå i det allmänna bidraget, trots att vi nedan föreslår att såväl skatteutjämningsavgiften som den särskilda skatteutjämningsavgiften skall avskaffas fr.o.m. 1991, vilket förutses kompenseras genom motsvarande neddragning av det allmänna bidraget. Regeringen bör i stället – som en teknisk övergångslösning för detta budgetår – innehålla motsvarande summa av de andra medel som skall överföras till kommunerna. Detta bör göras så att för respektive kommun dras i princip av en summa som är proportionell i förhållande till summan av utgående specialdestinerade statsbidrag.

En minskning av statsbidrag går, genom att den statliga styrningen samtidigt skall minska, väl att förena med en bättre verksamhet i kommunerna, om den utformas på det sätt vi föreslår. Den verksamhet som idag får bidrag förutsätts även i fortsättningen bli utförd i den omfattning som varje kommun finner bäst motsvara invånarnas önskemål och förväntningar.

Kommunal skatteutjämning

För att ge möjlighet till god kommunal verksamhet över hela landet och ge alla kommuner rättvisa grundförutsättningar krävs ett väl fungerande kommunalt skatteutjämningsystem. Detta skall utjämna de yttre förutsättningar som kommunerna själva inte kan påverka i nämnvärd utsträckning. Det gäller i första hand kommunens skatteunderlag, befolkningssammansättning och kostnadsläge men däremot inte kostnadsskillnader orsakade av olika standardval för verksamheten eller misshushållning.

Den kommunala skattesatsen skall vara ett uttryck för den kommunala självstyrelsen och spegla den avvägning mellan offentlig och enskild verksamhet som kommunens befolkning väljer.

Skatteutjämningsavgiften är i dag 0,69 kr. per skattekrona för kommunerna och 0,46 kr. per skattekrona för landstingen. Regeringen föreslår nu en höjning med 10 öre för både kommuner och landsting. Om förslaget genomförs, kommer den att öka till 1,35 kr. per skattekrona sammantaget. Detta innebär bl.a. att kommunsektorn själv kommer att betala 40 procent av de totala kostnaderna för skatteutjämnningen.

Skatteunderlaget från fysiska personer skall utgöra underlaget för den skattefinansierade delen av kommunens verksamhet. Rundgång av bidrag och avgifter mellan stat och kommuner måste undvikas. Därför skall inte några statliga avgifter på skatteunderlaget förekomma. Ett system där kommunerna betalar in skattepengar till staten, som sedan i sin tur betalar tillbaka dem i form av riktade bidrag, är inte bara opraktiskt utan leder också till fördyringar och urgröpning av den kommunala självstyrelsen. Skatteutjämningsavgiften bör därför utvecklas i sin helhet.

Den särskilda skatteutjämningsavgiften, den s.k. Robin-Hood-skatten, har utvidgats till att gälla alla kommuner med eget skatteunderlag som överstiger 100 procent av medelskattekraften. I år kommer 45 kommuner att drabbas av denna skatt. Vi anser att den särskilda skatteutjämningsavgiften skall avvecklas. Det är inte rimligt att kommuner som hushållar väl med skattebetalarnas pengar, bedriver en effektiv och mindre kostnadskrävande verksamhet, vilket sammantaget gör kommunen attraktiv att bo i, skall bestraffas av staten och tvingas höja skatten.

Det är kommunens invånare och skattebetalare, inte kommunen, som betalar den särskilda skatteutjämningsavgiften. Invånare med låga inkomster i kommuner som drabbas av Robin Hood-skatten kan härigenom få bidra till utgifterna för invånare med höga inkomster i andra kommuner.

Skatteutjämningsavgiften är i praktiken en statlig kommunalskatt, som fastställs av staten och får betalas av kommunens invånare oavsett ekonomiska förutsättningar. Därigenom blir det inte kommuninvånarna som bestämmer den kommunala skattesatsen utan staten, eftersom avgiften måste betalas med kommunala skattemedel. Fördelningspolitik skall inte bedrivas genom straffskatter på kommuninvånarnas skattekraft.

Kommuner med särskilt hög utdebitering, över 17 kr., bör redan med nu gällande system få extra skatteutjämningsbidrag i syfte att stimulera till skattesankning. Detta extra skatteutjämningsbidrag skall utbetalas med 50 procent av skattesankningen ned till 17 kr. det år skattesänkningen genomförs. Därigenom ger skatteutjämnningen ett incitament för lägre skattesatser och minskade utdebiteringsskillnader mellan olika kommuner. Detta är särskilt motiverat av att skatteutjämningsystemet hittills stimulerat höjningar, vilket pressat upp de kommunala skattesatserna. Såsom tidigare framhållits, förordar vi ett nytt långsiktigt system som mer generellt gynnar skattesänkningar och minskad volymtillväxt. Den parlamentariska utredning som skall se över statsbidragen till kommunerna bör ges i uppdrag att utforma ett system som gynnar skattesänkningar.

Vi föreslår således att skatteutjämningsavgiften avskaffas, liksom den särskilda skatteutjämningsavgiften (Robin Hood-skatten). Kommunerna skall, enligt vår mening, själva få behålla hela sitt skatteunderlag, vilket innebär ett tillskott med 6,7 miljarder kronor 1991.

Övriga åtgärder

Vi föreslår att kompensationen för avskaffandet av den kommunala företagsbeskattningen liksom för den kommunala garantibeskattningen avskaffas. Dessutom minskas kommunernas skatteintäkter till följd av vårt förslag om grundavdrag för barn. För att parera dessa intäktsminskningar för särskilt utsatta kommuner bör regeringen bemyndigas att utge kompensation i form av extra skatteutjämningsbidrag. Samtidigt som vi föreslår ett borttagande av skatteutjämningsavgifterna föreslår vi en minskning av de specialdestinerade bidragen med 7,4 miljarder kronor. För det fall Moderata Samlingspartiets förslag till skattereform inte skulle vinna riksdagens bifall bör minskningen av de specialdestinerade statsbidragen begränsas till 3,4 miljarder kronor, eftersom den av regeringen och folkpartiet aviserade skatteom-

läggningen beräknas leda till väsentligt ökade lönekostnader för kommunerna och därmed en besvärande ytterligare belastning på den kommunala ekonomin.

Skatteomläggningen kommer därutöver att få stora finansiella effekter för kommunsektorn. Nettoeffekten av aktualiserade förändringar i den indirekta beskattningen kommer enligt finansplanen att bli en förstärkning av kommunernas ekonomi med inmot 10 miljarder kronor 1991. Vi anser, i likhet med regeringen, att skattereformen bör vara budgetmässigt neutral vad gäller förhållandet mellan stat och kommun. Vi kommer senare att ta ställning till de förslag som regeringen presenterar i detta hänseende.

Våra förslag innebär sammantaget inga försämringar för kommunsektorn. Tvärtom innebär vår samlade politik en förbättring av kommunsektorns ekonomi om vår politik genomförs fullt ut. De dynamiska effekterna av sänkta skatter, brutna kommunala monopol samt rationaliseringsvinster vid en övergång till ett generellt statsbidragssystem kommer, om förslagen genomförs, att ha en positiv effekt på kommunernas ekonomiska situation. Därmed skapas också reella förutsättningar för sänkta kommunalskatter, vilket enligt vår mening bör prioriteras när den statliga inkomstskatten sänks i enlighet med vårt förslag.

Hemställen

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om den kommunala ekonomin,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utformningen av ett framtida skattebidragssystem,
3. att riksdagen beslutar avskaffa skatteutjämningsavgiften fr.o.m. 1991,
4. att riksdagen beslutar avskaffa den särskilda skatteutjämningsavgiften (den s.k. Robin Hood-skatten) fr.o.m. 1991,
5. att riksdagen avslår regeringens förslag att till Bidrag till kommunerna med anledning av avskaffandet av kommunala företagsbeskattningen för budgetåret 1990/91 anvisa ett förslagsanslag av 879 172 000 kr.,
6. att riksdagen avslår regeringens förslag att till Bidrag till kommunerna med anledning av avskaffande av kommunala garantibeskattningen m.m. för budgetåret 1990/91 anvisa ett förslagsanslag av 925 246 000 kr.,
7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att sammanlagt 7 426 000 000 kr. som en teknisk övergångslösning skall innehållas av de medel som staten överför till kommunerna eller, för det fall moderata samlingspartiets skatteförslag inte vinner riksdagens bifall, 3 426 000 000 kr. i enlighet med vad som i motionen anförts,
8. att riksdagen bemyndigar regeringen att utge kompensation till kommuner och landstingskommuner för år 1991 i form av extra skatteutjämningsbidrag i enlighet med vad som i motionen anförts,

**Förslag till
Lag om begränsning i kommuns och landstingskommuns
rätt att ta ut skatt för åren 1991 och 1992 m.m.**

Härigenom föreskrivs följande:

1 § Vid fastställande av skattesats för åren 1991 och 1992 får kommun eller landstingskommun ej överskrida den skattesats som kommunen eller landstingskommunen har bestämt för år 1990.

2 § Om särskilda förhållanden i kommun eller landstingskommun påkallar det, får regeringen efter ansökan bevilja undantag från vad som sägs under 1 §. Ansökan inges till länsstyrelse för det år ansökan avser.

3 § Högre skattesats än vad som är medgivet enligt 1 § får ej tillämpas vid debitering av kommunalskatt eller landstingsskatt för åren 1991 och 1992 enligt uppbördslagen (1953:272) eller vid utbetalning av sådan skatt för något av dessa år enligt lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns eller annan menighets utdebitering av skatt m.m., om ej regeringen beviljat undantag enligt 2 §.

Stockholm den 25 januari 1990

Lars Tobisson (m)

Rune Rydén (m)

Ing-Britt Nygren (m)

Knut Wachtmeister (m)

Filip Fridolfsson (m)

Margareta Gard (m)

